

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

291

Rachunkowość a controlling

Redaktorzy naukowi

Edward Nowak

Maria Nieplowicz

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Barbara Majewska
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Adam Dębski
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2013

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-389-2

Wersja pierwotna: publikacja drukowana
Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Małgorzata Białas , Wpływ rozbieżności między wynikiem liczonym metodą memoriałową i kasową na wycenę rynkową przedsiębiorstw.....	13
Adam Bujak , Pomiar efektywności systemu rachunkowości przedsiębiorstwa w oparciu o wskaźniki wykorzystania zasobów.....	23
Halina Buk , Koszty kalkulowane w taryfie energii elektrycznej.....	33
Andrzej Bytniewski , Podsystem CRM jako instrument rachunkowości zarządczej i controllingu.....	43
Michał Chalastra , Rachunek zysków i strat a wymogi zarządzania strategicznego.....	54
Halina Chłodnicka, Grzegorz Zimon , Wpływ kosztów upadłości na rentowność podmiotu gospodarczego	66
Marlena Ciechan-Kujawa , Koncepcja pomiaru odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw w sferze personalnej	82
Ksenia Czubakowska , Planowanie i kontrola w controllingu.....	94
Marcin Czyczerski , Wpływ funkcji personalnej na efektywność controllingu	106
Michał Dyk , Prognozowanie przychodów i kosztów według Boxa-Jenkinsa	115
Wiktor Gabrusewicz , Atrybuty współczesnego rachunku kosztów	125
Stanisław Gędek , Instrumenty wspomagające decyzje krótkookresowe w gospodarstwie rolnym	135
Robert Golej , Selekcja projektów nowych produktów w controllingu innowacji.....	147
Bartosz Góralski , Wycena marki metodą Brand-driven Earnings.....	160
Beata Iwasieczko , Wartość organizacji gospodarczej a efektywność IT a Cloud computing.....	169
Elżbieta Janczyk-Strzała , Perspektywy, bariery i możliwości rozwoju controllingu w uczelniach niepublicznych w świetle wyników badań.....	178
Krzysztof Piotr Jasiński , Wdrażanie controllingu ds. zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie branży motoryzacyjnej.....	188
Magdalena Jaworzyńska , Wykorzystanie controllingu w praktyce zakładów opieki zdrowotnej.....	198
Marcin Jędrzejczyk , Rola produktywności pracy w planowaniu i controllingu działalności przedsiębiorstwa produkcyjnego	208
Angelika Kaczmarczyk , Zarządzanie kosztami w aspekcie wyceny bilansowej	219
Ilona Kędzierska-Bujak , Zbilansowana karta wyników a kompleksowa karta wyników i zarządzanie przez otwarte księgi – wybrane zagadnienia	227

Marcin Klinowski , Biuro wsparcia projektów jako nowy wymiar rachunkowości zarządczej	238
Marta Kołodziej-Hajdo , Koszty logistyki w procesie zarządzania przedsiębiorstwem	246
Ewelina Agnieszka Koltun, Anetta Kadej , Zastosowanie wskaźnika proporcji przy podatku naliczonym w spółdzielni mieszkaniowej	255
Robert Kowalak , Controlling w zakładzie gospodarowania odpadami	265
Mieczysław Kowerski , Dywidenda a wynik finansowy w ostatnim roku obrotowym	278
Wojciech Dawid Krzeszowski , Opodatkowanie wniesienia aportu lub sprzedaży zorganizowanej części przedsiębiorstwa	289
Jarosław Kujawski , Problemy językowe w Earned Value Management	298
Justyna Kulikowska , Controlling jakości jako instrument zarządzania przedsiębiorstwem	308
Paweł Kuźdowicz, Dorota Kuźdowicz , Integracja rachunkowości finansowej i zarządczej w systemie ERP	319
Mirosława Kwiecień , Paradygmaty współczesnej rachunkowości a controlling	331
Zbigniew Leszczyński , Narzędzia rachunkowości zarządczej w zintegrowanym programie redukcji kosztów w przedsiębiorstwie produkcyjnym	341
Grzegorz Lew, Paulina Wojtowicz-Maryjka , Optymalizacja kosztów działalności w grupach zakupowych	353
Paweł Malinowski, Małgorzata Kutylowska , Benchmarking jako nowoczesne narzędzie zarządzania w sektorze wodociągów i kanalizacji – Polska na tle innych krajów europejskich	364
Bożena Nadolna , Problemy walidacji badań jakościowych w rachunkowości zarządczej	380
Bartłomiej Nita , Stopa wzrostu przedsiębiorstwa w kontekście planowania finansowego	393
Michał Pietrzak , Potrzeba kontroli zarządczej w publicznych szkołach wyższych	404
Katarzyna Piotrowska , Rola rachunkowości w dostarczaniu informacji o procesach innowacyjnych zarządzającemu	415
Michał Poszwa , Koszty w rachunku wyniku podatkowego	425
Krzysztof Prymon , Praktyczne problemy ujmowania kosztów i przychodów z działalności rolniczej w aspekcie wprowadzenia podatku dochodowego w rolnictwie. Wyniki badań	435
Jolanta Rubik , Wybrane elementy controllingu w PKP SA	446
Paweł Rumniak , Jeden raport	457
Dariusz Ryszard Rutowicz , Strategia, model biznesowy i rachunkowość zarządcza jako komplementarne narzędzia identyfikujące źródła wartości przedsiębiorstwa	469

Marzena Rydzewska-Włodarczyk , Teoretyczne aspekty pomiaru wartości publicznej jednostek samorządu terytorialnego	481
Radosław Ryńca , Czynniki mające wpływ na ocenę projektów badawczych realizowanych w uczelni przez instytucje finansujące projekty oraz podmioty współpracujące z szkołą wyższą	494
Aleksandra Sulik-Górecka , Systemy wczesnego ostrzegania w controllingu strategicznym	503
Alfred Szydelko , Rola księgowego w controllingu przedsiębiorstwa	512
Łukasz Szydelko , Rachunkowość w przedsiębiorstwie zorientowanym procesowo – wybrane zagadnienia	522
Magdalena Szydelko , Benchmarking jako narzędzie wspomagające controlling w obszarze logistyki	531
Joanna Świerk , Wykorzystanie strategicznej karty wyników w procesie implementacji strategii uczelni wyższej na przykładzie UMCS	541
Adam Węgrzyn , Wieloletni model regulacji jako narzędzie zarządzania wartością przedsiębiorstwa na przykładzie operatorów systemu dystrybucyjnego gazu	552
Marcin Wierziński , Zasady analizy kosztów łańcucha wartości	564

Summaries

Małgorzata Białas , The effect of divergence between results calculated on an accrual basis and cash basis for market valuation of companies	22
Adam Bujak , The efficiency measurement of the enterprise's accounting system based on the resource-use indicators	32
Halina Buk , Calculated costs in the tariff of electric energy	42
Andrzej Bytniewski , CRM subsystem as an instrument of management accounting and controlling	53
Michał Chalastra , Profit and loss account and the requirements of strategic management	65
Halina Chłodnicka, Grzegorz Zimon , The impact of bankruptcy costs on profitability of an economic entity	81
Marlena Ciechan-Kujawa , The concept of measuring corporate social responsibility in the area of human resources	93
Ksenia Czubakowska , Planning and control in controlling	105
Marcin Czyczerski , The impact of HR function on the efficiency of controlling	114
Michał Dyk , Forecasting of incomes and costs with the method of Box-Jenkins	124
Wiktor Gabrusewicz , The attributes of modern cost accounting	134
Stanisław Gędek , Instruments supporting short time farms decisions	146

Robert Golej , Projects selection of new products in innovation controlling ..	159
Bartosz Góralski , Brand-driven Earnings method in trademark valuation ...	168
Beata Iwasieczko , Value Based Management versus effectiveness of Information Technology (IT) versus Cloud Computing.....	177
Elżbieta Janczyk-Strzała , Perspectives, barriers and opportunities for controlling in non-public Higher Education Institutions (HEIs) in view of the research results	187
Krzysztof Piotr Jasiński , Implementation of controlling for risk management in the company of the automotive industry	197
Magdalena Jaworzyńska , The use of controlling in health care units.....	207
Marcin Jędrzejczyk , Wage productivity in budgeting and controlling of the manufacturing company.....	218
Angelika Kaczmarczyk , Costs management in terms of balance sheet valuation	226
Iłona Kędzierska-Bujak , Balanced Scorecard versus Total Performance Scorecard and Open Book Management – selected issues.....	237
Marcin Klinowski , Project Support Office as a new dimension of management accounting.....	245
Marta Kołodziej-Hajdo , Logistics costs in the process of business management.....	254
Ewelina Agnieszka Kołtun, Anetta Kadej , The application of tax ratio accrued in the housing cooperative	264
Robert Kowalak , Controlling for the waste disposal plants	277
Mieczysław Kowerski , Dividend and the earnings in the last fiscal year	288
Wojciech Dawid Krzeszowski , Taxation of a contribution in kind or of the sales of an organized part of an enterprise.....	297
Jarosław Kujawski , Linguistic problems in Earned Value Management.....	307
Justyna Kulikowska , Quality controlling as an instrument in the company management.....	318
Paweł Kuźdowicz, Dorota Kuźdowicz , Integration of financial and managerial accounting in an ERP system.....	330
Mirosława Kwiecień , The paradigms of contemporary accounting vs. controlling	340
Zbigniew Leszczyński , Managerial accounting tools in integrated cost reduction program in production company	352
Grzegorz Lew, Paulina Wojtowicz-Maryjka , Cost optimization in purchasing groups.....	363
Paweł Malinowski, Małgorzata Kutyłowska , Benchmarking as a modern management instrument in water and sewage companies – Poland in comparison to European countries.....	379
Bożena Nadolna , Problems of validation of qualitative research in management accounting.....	392

Bartłomiej Nita , Corporate growth rate in the context of financial planning	403
Michał Pietrzak , The need of managerial control in public universities	414
Katarzyna Piotrowska , The role of accounting in providing a manager with information about innovation processes.....	424
Michał Poszwa , Costs in the tax result statement	434
Krzysztof Prymon , Practical aspects of presenting of costs and incomes concerned with agricultural activities in the context of income tax in agriculture. Research results	445
Jolanta Rubik , Chosen elements of controlling in PKP S.A.	456
Paweł Rumniak , One report.....	468
Dariusz Ryszard Rutowicz , Strategy, business model and management accounting as a set of complementary tools used for identifying sources of enterprise value.....	480
Marzena Rydzewska-Włodarczyk , Theoretical aspects of measuring public value of local government units.....	493
Radosław Ryńca , Factors affecting the evaluation of research projects at the university by funding agencies and entities cooperating with the institution of higher education	502
Aleksandra Sulik-Górecka , Early warning systems in strategic controlling	511
Alfred Szydelko , The role of an accountant in company controlling	521
Łukasz Szydelko , Accounting in process-oriented company – selected issues.....	530
Magdalena Szydelko , Benchmarking as a tool for supporting of controlling in the logistics area	540
Joanna Świerk , Using the Balanced Scorecard to implement the strategy of university on the example of UMCS	551
Adam Węgrzyn , The long term model of regulation as the tool in enterprise value management on the base of example of gas transmission operators	563
Marcin Wierzbiński , The rules of value chain cost analysis	577

Radosław Ryńca

Politechnika Wroclawska

CZYNNIKI MAJĄCE WPŁYW NA OCENĘ PROJEKTÓW BADAWCZYCH REALIZOWANYCH W UCZELNI PRZEZ INSTYTUCJE FINANSUJĄCE PROJEKTY ORAZ PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE ZE SZKOŁĄ WYŻSZĄ

Streszczenie: Ważnym aspektem w zarządzaniu szkołą wyższą jest ocena realizowanych projektów badawczych. Identyfikacja czynników mających wpływ na ocenę projektów realizowanych w szkole wyższej może okazać się użyteczna przy badaniu potrzeb beneficjentów projektu oraz w procesie podejmowania decyzji dotyczących planowania i realizacji projektu. Może być także pomocna przy podnoszeniu skuteczności i efektywności działań związanych z realizacją projektów poprzez wskazanie obszarów, w których należałoby podjąć działania naprawcze. Szczególnie ważne wydaje się zidentyfikowanie czynników mających wpływ na ocenę projektów badawczych, które często współfinansowane są ze źródeł zewnętrznych. W artykule podjęto próbę usystematyzowania dostępnych w literaturze przedmiotu czynników oceny projektów badawczych realizowanych w szkole wyższej, których ocena może być szczególnie istotna z punktu widzenia podmiotów zewnętrznych, w tym instytucji finansujących badania oraz podmiotów współpracujących z szkołą wyższą.

Słowa kluczowe: ewaluacja projektów badawczych, szkoła wyższa.

1. Wstęp

Właściwe zarządzanie projektami ma istotny wpływ na ich skuteczną realizację. Niezmiernie ważna wydaje się w procesie zarządzania projektem także sama ewaluacja projektu (na różnych etapach jego realizacji), w tym szczególnie projektów badawczych realizowanych w szkole wyższej, które ze względu na swoje cechy (duża innowacyjność, unikatowość oraz wysokie ryzyko związane z zagrożeniem niezrealizowania celów projektu, wyczerpaniem dostępnych zasobów lub przekroczenie harmonogramu) wymagają szczególnej uwagi zarządzających. Istotna wydaje się zwłaszcza ocena projektów z punktu widzenia różnych podmiotów oceniających. W artykule podjęto próbę usystematyzowania dostępnych w literaturze przedmiotu czynników mających wpływ na ocenę projektów badawczych realizowanych na uczelni przez instytucje finansujące projekty oraz podmioty współpracujące z uczelniami.

2. Ocena projektów badawczych – przegląd literatury

Ocena projektów badawczych jest przedmiotem zainteresowania wielu naukowców. W literaturze przedmiotu istnieje wiele publikacji na temat szeroko rozumianej ewaluacji projektów. Znane są prace zespołu Jordan [2005], Birnbauma [1977] czy Brettela i in. [2011]. Niemniej jednak próby ewaluacji projektów badawczych podejmowane są w oderwaniu od aspektu zrównoważenia. Zdaniem autora artykułu, ocena projektów badawczych powinna być dokonywana przez różne podmioty oceniające (na przykład wykonawców, kierownika projektu, beneficjentów projektu czy podmioty finansujące jego realizację), w sposób zrównoważony, uwzględniający potrzeby i oczekiwania różnych interesariuszy. Znane są także prace Huang, Chu, Chiang [2008], którzy proponują do oceny projektów wykorzystanie metody wielokryterialnej – analizy hierarchicznej procesów (AHP). Przedstawione przykłady ewaluacji projektów oparte są jedynie na wybranych kryteriach oceny, nie mają charakteru oceny kompleksowej. Literatura przedmiotu zawiera także przykłady licznych kryteriów oceny projektów, w szczególności tych, które współfinansowane są przez podmioty zewnętrzne, np. Narodowe Centrum Nauki, Unię Europejską¹. Ocena tych projektów z uwagi na różną specyfikę oraz obszar badawczy nie ma charakteru ujednoczonego i dotyczy zwykle kryteriów formalnych oraz merytorycznych (w tym obligatoryjnych i fakultatywnych). Literatura przedmiotu bogata jest także w prace dotyczące oceny projektów badawczych realizowanych na uczelni przez podmioty współpracujące z jednostkami badawczymi. Barnes, Pashby, Gibbons [2002, 2006] oraz Niedergassel, Leker [2011] identyfikują czynniki niezbędne do efektywnej współpracy między uczelnią a przedsiębiorstwami. Podobne badania w zakresie współpracy uczelni z podmiotami ze świata biznesu przedstawiają Ryńca i Kuchta [2011] oraz Schartinger i in. [2002]. Z kolei Numprasertchai i Igel [2005] wskazują na efekty takiej współpracy.

Stosowanie w literaturze kryteriów do oceny projektów badawczych, zdaniem autora, jest uzasadnione, niemniej jednak istotna wydaje się także ewaluacja projektów pod kątem samych wykonawców, bezpośrednich przełożonych (kierownika projektu) czy innych interesariuszy projektu. Czynniki mające wpływ na ocenę projektów badawczych realizowanych na uczelniach przez wykonawców projektu i kierownictwo uczelni przedstawiono w: [Ryńca, Kuchta 2012]. W literaturze przedmiotu brak jest informacji na temat metody ewaluacji projektów realizowanych na uczelni, dokonywanej przez różne podmioty oceniające, mającej charakter kompleksowy, zrównoważony, uwzględniającej różne kryteria istotne z punktu widzenia dokonujących oceny. Brak zgodności co do istotności poszczególnych kryteriów może powodować, iż w ramach jednego projektu poszczególni oceniający mogą stosować zupełnie inną kategorię czynników oceny. Przykładowo, wykonawcy projektu mogą kierować się zupełnie innymi kryteriami oceny niż beneficjenci czy podmioty finan-

¹ Kryteria oceny projektów: patrz: http://www.poig.gov.pl/naborwnioskow/strony/kryteria_wyboru.aspx (dostęp: 5.01.2013).

sujące realizację projektu. Zdaniem autora, w polskich szkołach wyższych zbyt dużą wagę przywiązuje się do kryteriów formalnych, w szczególności tych, które są istotne dla podmiotów finansujących badania – na etapie aplikowania wniosku. Niewiele natomiast poświęca się miejsca na ocenę projektów przez samych wykonawców czy kierownictwo projektu, których opinia może być uzależniona na przykład od stopnia działań biurokratycznych związanych z rozliczeniem projektu. Istnieje zatem potrzeba usystematyzowania występujących w literaturze przedmiotu czynników oceny projektów badawczych realizowanych na uczelni.

3. Czynniki oceny projektów badawczych przez instytucje finansujące projekty oraz podmioty współpracujące ze szkołą wyższą

Ocena projektów badawczych może być dokonywana przez różne podmioty. W tym między innymi przez:

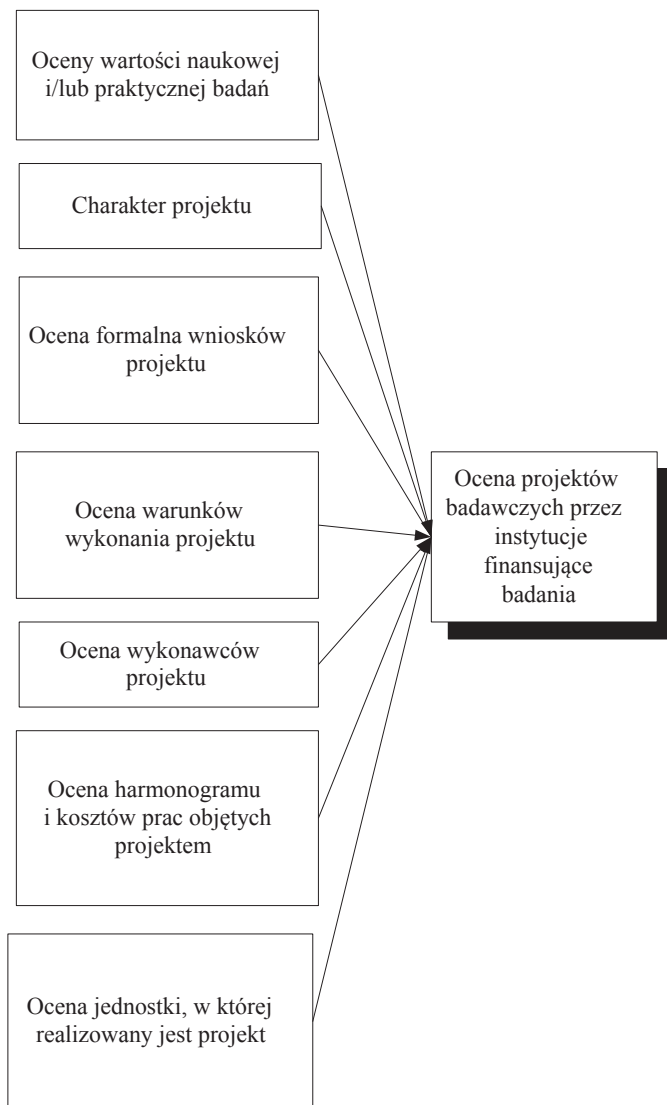
- instytucje, organizacje będące źródłem finansowania projektów badawczych, takie jak: Narodowe Centrum Nauki, ministerstwa, instytucje unijne,
- przedsiębiorstwa będące odbiorcą produktów/efektów projektu realizowanego na uczelni.

Na rys. 1 pokazano kryteria oceny projektów badawczych, które mogą mieć znaczenie z punktu widzenia instytucji finansujących badania.

Ocena projektów badawczych realizowanych na uczelni (zob. rys. 1) może być dokonywana między innymi w oparciu o ocenę wartości naukowej i/lub praktycznej projektu, ocenę warunków wykonania projektu, ocenę wykonawców projektu czy też ocenę harmonogramu i kosztów prac objętych projektem.

Czynnikiem mającym wpływ na ocenę projektów badawczych realizowanych na uczelni może być ocena wartości naukowej i/lub praktycznej badań objętych projektem. Istotny wydaje się aspekt, czy realizowany projekt jest zgodny z celem sformułowanym we wniosku projektu. Biorąc pod uwagę, iż projekty naukowe są finansowane w większości przypadków ze źródeł zewnętrznych, ważne jest znaczenie przewidywanych wyników projektu dla rozwoju nauki, a w wielu przypadkach możliwość komercjalizacji wyników prowadzonych badań. Biorąc pod uwagę fakt, iż projekty badawcze cechuje, jak już wcześniej wspomniano, wysoki stopień innowacyjności, nie bez znaczenia przy ocenie projektów może być nowatorski charakter problemu naukowego, którego rozwiązanie jest proponowane w projekcie. W trakcie oceny merytorycznej projektów na etapie składania wniosku ważną okazać się może ocena projektu pod kątem zgodności z obecnym stanem wiedzy w danej dziedzinie czy poprawności stawianych założeń i hipotez. Pod uwagę brana jest również ocena projektu pod kątem możliwości jego wdrożenia lub innego zastosowania wyników projektu. Istotna dla instytucji zewnętrznych może być lista osiągnięć naukowych zespołu wykonawców. Doświadczenie w realizacji podobnego typu

przedsięwzięć, wielkość dorobku naukowego zarówno głównych wykonawców, jak i kierownika projektu, może mieć wpływ na realizację projektu oraz na osiągnięte efekty. Niezmiernie ważna wydaje się zatem analiza potencjału wykonawców projektu pod względem ich doświadczenia, dorobku naukowego, umiejętności oraz ich liczebności w kontekście przedstawionego problemu badawczego.

Rys. 1. Obszary ewaluacji projektów badawczych realizowanych na uczelni przez instytucje finansujące badania

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli 1 pokazano kryteria oceny projektów realizowanych w uczelni przez podmioty finansujące badania.

Tabela 1. Kryteria oceny projektów realizowanych w uczelni przez instytucje zewnętrzne

Instytucje finansujące projekty badawcze realizowane na uczelni
<p>OCENA WARTOŚCI NAUKOWEJ I/LUB PRAKTYCZNEJ BADAŃ OBJĘTYCH PROJEKTEM:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sformułowanie celu naukowego i/lub praktycznego – Znaczenie przewidywanych wyników dla nauki i praktyki – Potencjał komercyjny projektu – Trafność wyboru metod i narzędzi badawczych – Poziom naukowy badań lub zadań przewidzianych do realizacji – Nowatorski charakter problemu naukowego, którego rozwiązanie jest proponowane – Nowoczesność proponowanych rozwiązań w porównaniu z aktualnym stanem wiedzy – Ocena projektu pod kątem oryginalności problematyki – Wpływ realizacji projektu badawczego na rozwój dyscypliny naukowej – Zgodność tematyki projektu z priorytetami krajowego programu ramowego, programów międzynarodowych, strategii rozwoju regionalnego itp. – Stopień wyodrębnienia zadań badawczych – Ocena wartości merytorycznej projektu – Oryginalność problematyki i metod badawczych oraz wartość naukowa przewidywanych wyników – Ocena projektu pod kątem zgodności z obecnym stanem wiedzy w danej dziedzinie, a także poprawności stawianych założeń i hipotez oraz innowacyjności
<p>CHARAKTER PROJEKTU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Poziom naukowy badań lub zadań przewidzianych do realizacji – Społeczna lub gospodarcza użyteczność planowanych wyników projektu – Przydatność do wdrożenia technologii, które mogą się przyczynić do wzrostu konkurencyjności wyspecjalizowanych gałęzi gospodarki – Znaczenie zadań przewidzianych do finansowania dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa – Kompleksowość rozwiązania problemów objętych badaniem – Zapotrzebowanie rynku na wyniki projektu – Możliwość wykorzystania wyników projektu przez więcej niż jeden podmiot
<p>OCENA WARUNKÓW WYKONANIA PROJEKTU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Warunki zapewnione przez jednostkę, w której projekt będzie wykonywany – Ocena wykonania przez wnioskodawcę dotychczasowych projektów badawczych – Zaangażowanie jednostki naukowej, w której będzie realizowany projekt, w tym m.in. warunki zatrudnienia wnioskodawcy, udostępnione mu pomieszczenia i wyposażenie oraz inne środki na stworzenie unikatowego warsztatu naukowego lub powołanie nowego zespołu naukowego – Trwałość rezultatów projektu przez okres minimum 3 lat od zakończenia projektu – Jakość współpracy w ramach projektu z nauką jednostką zagraniczną lub polską inną jednostką, w której ma być przeprowadzony projekt, na podstawie listu intencyjnego
<p>OCENA WYKONAWCÓW PROJEKTU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dorobek naukowy i kwalifikacje kierownika projektu oraz wykonawców, w tym publikacje w renomowanych czasopismach naukowych – Ocena możliwości wykonania projektu przez wnioskodawcę – Liczba publikacji o zasięgu międzynarodowym i krajowym wykonawców projektu – Efekty zakończonych przez wykonawcę projektów, opublikowane w czasopismach/wydawnictwach o najwyższej randze

<ul style="list-style-type: none"> – Doświadczenie w zakresie realizacji i zarządzania projektami – Ocena zasadności planowanej liczebności zespołu względem przedstawionego problemu badawczego – Ocena zakresu współpracy międzynarodowej zespołu w ramach projektu
<p>OCENA HARMONOGRAMU I KOSZTÓW PRAC OBJĘTYCH PROJEKTEM:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Plan badań i jego zgodność z opisem projektu – Wysokość ogólnych kosztów projektu w relacji do zamierzonego celu – Zasadność planowanych zakupów i kosztów aparatury oraz programów komputerowych – Zasadność i efektywność budżetu projektu – Harmonogram realizacji projektu umożliwi prawidłową i terminową realizację przedsięwzięcia – Zasadność planowanych kosztów w stosunku do przedmiotu i zakresu badań
<p>OCENA JEDNOSTKI, W KTÓREJ REALIZOWANY JEST PROJEKT:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zaangażowanie jednostki naukowej, w której będzie realizowany projekt, w tym m.in.: warunki zatrudnienia wnioskodawcy, udostępnione mu pomieszczenia i wyposażenie oraz inne środki na stworzenie unikatowego warsztatu naukowego lub powołanie nowego zespołu naukowego – Doświadczenie w realizacji projektów wspierających naukowców, zespoły badawcze i inicjatywy służące nauce w Polsce – Poprawność systemu zarządzania i kontroli realizowanego projektu
<p>OCENA FORMALNA WNIOSKÓW PROJEKTÓW:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kompletność dokumentacji wymaganej na etapie aplikowania – Ocena, czy dany wniosek spełnia wszystkie wymagania przedstawione w ogłoszeniu o konkursie – Stopień przygotowania wniosku zgodnie z właściwą instrukcją – Procedury wyboru młodych naukowców do pracy w zespole – W ramach projektu przewidywane są działania promocyjno-informacyjne, mające na celu rozpowszechnianie informacji o projekcie

Źródło: opracowanie własne na podstawie literatury przedmiotu.

Ocena projektów realizowanych w szkole wyższej powinna dotyczyć także stopnia zaangażowania uczelni w ich wykonanie. Jest to szczególnie istotny aspekt, ponieważ brak zaangażowania naczelnego kierownictwa uczelni w projekt w wielu przypadkach może skutkować jego niepowiedzeniem. Zapewnienie odpowiednich warunków infrastrukturalno-kadrowych, niezbędnych do wykonania prac przewidzianych w harmonogramie projektu, oraz zapewnienie odpowiedniego wsparcia w omawianym zakresie może stanowić czynnik decydujący o sukcesie projektu realizowanego w szkole wyższej.

Ocena projektów badawczych realizowanych na uczelni powinna dotyczyć także kryteriów formalnych, istotnych przede wszystkim na etapie aplikowania wniosku projektu. Nie bez znaczenia jest kompletność dokumentacji, stopień przygotowania wniosku zgodnie z właściwą instrukcją czy kwalifikowalność wnioskodawcy w ramach tematyki prowadzonych badań. Prezentowane powyżej czynniki mogą mieć wpływ na pozytywne rozpatrzenie wniosku projektu przez instytucje będące źródłem finansowania.

Ewaluacja projektów badawczych przez podmioty współpracujące ze szkołą wyższą dotyczyć może korzyści wynikających z realizacji projektu, współpracy z kierownictwem uczelni oraz zespołem projektowym. W tabeli 2 przedstawiono

kryteria oceny projektów realizowanych na uczelni przez podmioty współpracujące ze szkołą wyższą.

Tabela 2. Kryteria oceny projektów realizowanych na uczelni przez podmioty współpracujące z uczelnią

Podmioty współpracujące z uczelnią
<p>KORZYŚCI Z REALIZACJI PROJEKTU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Możliwość komercjalizacji wyników badań – Użyteczność wyników projektu w praktyce – Zapotrzebowanie przedsiębiorstwa na wyniki projektu – Przydatność do wdrożenia technologii, które mogą się przyczynić do wzrostu konkurencyjności wyspecjalizowanych gałęzi gospodarki – Wpływ realizacji projektu badawczego na rozwój przedsiębiorstwa – Ocena społecznej lub gospodarczej użyteczności wyników projektu
<p>WSPÓLPRACA Z KIEROWNICTWEM UCZELNI:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ocena współpracy uczelni z przedsiębiorstwem – Ocena klimatu zaufania – Zgodność potrzeb zarówno uczelni, jak i przedsiębiorstwa w zakresie przepływu wiedzy i technologii
<p>WSPÓLPRACA Z ZESPOŁEM PROJEKTOWYM:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ocena relacji między pracownikami naukowymi a firmą – Ocena zgodności potrzeb odbiorców projektu i wykonawców – Ocena stopnia doświadczenia zespołu projektowego oraz kwalifikacji w zakresie analizy i komercjalizacji rozwiązań innowacyjnych, transferu technologii będącej wynikiem projektu

Źródło: opracowanie własne na podstawie literatury przedmiotu.

Według autora, do głównych kryteriów mających wpływ na ocenę projektów badawczych realizowanych w szkole wyższej zaliczyć można korzyści dla przedsiębiorstwa wynikające z realizacji projektu. Nie bez znaczenia jest także możliwość komercjalizacji wyników prowadzonych badań. Istotne jest zatem, aby efekty projektu realizowanego w szkole wyższej charakteryzowały się wysoką użytecznością w praktyce. Wysoka przydatność wyników projektu może mieć duże znaczenie dla rozwoju przedsiębiorstwa. Może także wpływać na poprawę pozycji konkurencyjnej podmiotu na rynku.

Ważna wydaje się również współpraca z uczelnią. Zrozumienie potrzeb partnerów projektu, zapewnienie klimatu zaufania sprzyjającego współpracy, kształtowanie odpowiednich relacji pomiędzy przedsiębiorstwami a głównymi wykonawcami projektu, zarówno na etapie formułowania celów projektu, realizacji, jak i wykorzystania wyników projektu, może w dużym stopniu wpływać na postrzeganie projektu przez organizacje współpracujące z uczelnią w ramach prowadzonych prac.

Ocena projektów realizowanych na uczelni z punktu widzenia różnych interesariuszy, w szczególności podmiotów finansujących badania, zdaniem autora wydaje się bardzo istotna. Może mieć bowiem wpływ na wielkość przyznanych funduszy na badania, które w dużym stopniu będą decydować o możliwości realizacji projektu

w przyszłości. Ocena projektów z punktu widzenia podmiotów współpracujących z uczelnią może mieć natomiast wpływ na ostateczny wynik projektu (produkt projektu), jego użyteczność w praktyce czy możliwość komercjalizacji. Ocena projektu na różnym etapie jego realizacji, dokonywana przez różnych interesariuszy, może stanowić cenne źródło informacji zarządczej, dzięki której możliwe byłoby podejmowanie odpowiednich działań w zakresie usprawnienia procesu zarządzania projektami badawczymi w szkole wyższej.

4. Wnioski

Zgodnie ze znaną zasadą: tym, czego nie można zmierzyć, nie można zarządzać, istotna wydaje się ocena projektu uwzględniająca różne kryteria, których wybór powinien być uzależniony od potrzeb decyzyjnych kierownictwa projektu. Biorąc pod uwagę fakt, iż ocena projektów powinna być dokonywana w oparciu o różne kryteria i przez różne podmioty oceniające, niezmiernie ważna wydaje się identyfikacja czynników mająca wpływ na ocenę projektów badawczych przez różnych interesariuszy projektu, w tym w szczególności przez instytucje finansujące badania oraz podmioty współpracujące w ramach projektu z uczelniami. Zasadna zatem byłaby budowa odpowiedniego modelu oceny projektów badawczych, uwzględniającego aspekt zrównoważenia, będąca przedmiotem przyszłych prac autora. Wziąwszy pod uwagę fakt, iż w literaturze przedmiotu brak jest informacji w zakresie budowy modelu pomiaru oceny projektów badawczych, uwzględniającego aspekt zrównoważenia, wyniki wspomnianych badań stanowić będą istotny głos w dyskusji nad poszukiwaniem sposobów oceny projektów badawczych realizowanych na uczelni.

Literatura

- Barnes T., Pashby I., Gibbons A., *Effective University-Industry Interaction: A multi-case Evaluation of Collaborative R&D Projects*, European Management Journal, Vol. 20, No. 3, June 2002.
- Barnes T., Pashby I., Gibbons A., *Managing collaborative R&D projects development of a practical management tool*, International Journal of Project Management 24, 2006.
- Birnbaum P., *Assessment of alternative management forms in academic interdisciplinary research projects*, Management Science, Vol. 24, No. 3, November 1977.
- Brettel M., Mauer R., Engelen A., Küpper D., *Corporate effectuation: Entrepreneurial action and its impact on R&D project performance*, Journal of Business Venturing 2011.
- Eliat H., Golany B., Shtub A., *R&D project evaluation: An integrated DEA and balanced scorecard approach*, Omega 26/2008, elsavier.com/locate/omega (dostęp: 10.11.2012).
- Huang C., Chu P., Chiang Y., *A fuzzy AHP application in government – sponsors R&D project selection*, Omega 36/2008, elsavier.com/locate/omega (dostęp: 10.11.2012).
- Jordan G., Hage J., Mote J., Hepler B., *Investigating differences among research projects and implications for managers*, R&D Management, No. 35, 5, 2005.
- Kaplan R.S., Norton D.P., *Strategiczna Karta Wyników. Jak przenieść strategię na działanie*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2001.

- Matczewski A., *Problemy dostosowania nauczania i badań naukowych w szkołach wyższych do potrzeb przedsiębiorstw przemysłowych w warunkach globalizacji*, [w:] *Wyzwania zarządzania jakością w szkołach wyższych*, red. T. Wawak, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011.
- Niedergassel B., Leker J., *Different dimensions of knowledge in cooperative R&D projects of university scientists*, *Journal Technovation* 31, 2011.
- Numprasertchai S., Igel B., *Managing knowledge through collaboration: multiple case studies of managing research in university laboratories in Thailand*, *Technovation* 25, 2005.
- Ryńca R., Kuchta D., *Identification of factors influencing the evaluation of the research projects in higher education institutions by project executors and university management*, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 250, Wrocław 2012.
- Ryńca R., Kuchta D., *Transfer of knowledge and technology in Polish higher education*, *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu*, Wrocław 2011.
- Rummler G.A., Brache A.P., *Podnoszenie efektywności organizacji*, PWE, Warszawa 2000.
- Schartinger D., Rammer C., Fisher M., Frohlich J., *Knowledge interactions between universities and industry in Austria: sectoral patterns and determinants*, *Research Policy* 31/2002.

FACTORS AFFECTING THE EVALUATION OF RESEARCH PROJECTS AT THE UNIVERSITY BY FUNDING AGENCIES AND ENTITIES COOPERATING WITH THE INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

Summary: An important aspect in the management institution of higher education is to evaluate research projects at the university. Identifying the factors that influence the evaluation of projects in higher education may be useful in examining the needs of the beneficiaries of the project and assist in the decision making process for the planning and implementation of the project. It can also be helpful in improving the efficiency and effectiveness of activities related to the implementation of projects and identify areas where a corrective action should be taken. In particular, it is important to identify factors that influence the evaluation of research projects, which are often financed from external sources. The article attempts to systematize the available literature evaluation factors research projects in higher education, the assessment of which may be particularly important from the point of view of third parties, including, in particular, research funding agencies and entities cooperating with the institution of higher education.

Keywords: evaluation of research projects, university.